

[Oconferentcia/2019 /Presentasia-Roman-Stesichin.pdf](#) (дата звернення: 04.04.2024).

Svitlana Voronova,

*Candidate of Pedagogical Sciences,
head of the scientific and methodical laboratory of managerial activity and
quality assurance of education of the department of philosophy of education
Odesa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine*

EDUCATIONAL INSTITUTION DEVELOPMENT STRATEGY: VALUE FOCUS

Key words: educational institution, development strategy, values

Гриньова Марія Василівна,

*здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії (поза
аспірантурою), завідувачка відділу міжнародної співпраці та
трансферу інновацій КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-1308-2634>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=TdqlrG0AAAAJ&hl=ukmarishagrin@ukr.net>

ПОНЯТТЯ «ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ» У СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ ЛІДЕРОЛОГІЇ

Ключові слова: лідер, лідерство, лідерологія, лідерські якості, особистість, виховання лідерських якостей

Сучасний дискурс лідерології доволу поняття «лідерські якості» визначає запит до освітньої практики виховання тих чи інших якостей особистості, які позиціонуються як лідерські. Тож кожен педагог перед початком пошуку відповіді на питання «Як виховувати?» має віднайти конструктивні відповіді на питання «Що виховувати?» та «Для чого виховувати?».

За результатами аналізу наукових джерел зауважимо, що серед українських учених поширеною є думка, що лідерські якості варто розглядати як «сукупність індивідуально-особистісних і соціально-психологічних особливостей (властивостей) особистості» [2; 5]. Водночас вважаємо, що таке тлумачення лідерських якостей

є певною мірою суперечливим, адже: 1) поняття «особистісний» у довідковій літературі трактується як таке, «що стосується когонебудь як особистості» [6], тож соціально-психологічні властивості також варто зарахувати до особистісних; 2) якщо звернути увагу на індивідуальні особливості особистості, то зазвичай їх пояснення відбувається через соціально-психологічні характеристики, адже саме соціальне середовище зумовлює індивідуальні якості особистості.

З огляду на викладене, нас зацікавила думка О. Олесюк, котра під час дослідження різних визначень лідерських якостей доходить висновку, що «лідерські якості є різновидом соціально-психологічних властивостей особистості» [4, с. 373]. Однак при цьому дослідниця оминає інтелектуальні властивості особистості, які низка вчених вважає важливою складовою структури лідерських якостей [3].

Також на основі аналізу міждисциплінарної сукупності визначень лідерських якостей простежуємо тенденцію до здійснення їх трактування через такі поняття: «якість», «риси», «властивість», «здібність», «характеристика». На наш погляд, конструктивною є думка Д. Алфімова, котрий на основі дослідження різних позицій науковців доходить висновку, що «всі розмежування понять «якість», «риси», «властивість» є відносними й умовними, однак їх тлумачення необхідне для з'ясування місця лідерських якостей у структурі особистості» [1, с. 153].

Дискусійним у науковій думці залишається і питання структурування лідерських якостей, які у різних наукових джерелах класифікуються за: природою походження (вроджені та набуті); можливістю розвитку (статичні та динамічні); за значущістю: (загальні та специфічні); спрямованістю прояву (спрямовані на себе та спрямовані на інших); за характером прояву (постійні та ситуативні); за сутністю (фізіологічні, інтелектуальні, психологічні та соціальні).

Додамо, що у міждисциплінарному науковому дискурсі існують численні спроби виокремити серед великого переліку лідерських якостей найбільш пріоритетні для ефективного

лідерства. З одного боку подібні спроби виокремити пріоритетні лідерські якості зазвичай набувають подальшої критики, адже не відповідають реальній практиці лідерства (набір тих чи тих лідерських якостей не гарантує того, що людина відбувається як лідер), а з іншого – визначають спрямованість на виховання найбільш вагомих лідерських якостей, які посилюють вірогідність того, що людина може бути лідером [7].

На основі аналізу наукових джерел констатуємо: лідерських якостей виявлено чимало, що пов'язано з існуванням різних тлумачень понять «лідер» і «лідерство», структури якостей особистості та самого поняття «якість»; спроби ієрархізувати лідерські якості, тобто виокремити серед них другорядні й ключові, що гарантують лідерство, є не зовсім вдалим, адже часто не підтверджуються подальшою практикою; значущість лідерських якостей залежить від контексту ситуації, адже успішність лідерства визначається здатністю проявляти потрібні якості у відповідних ситуаціях; на противагу переконанню у генетичній закладеності якостей лідера («лідерська обдарованість») домінує позиція, що лідерські якості виховуються під впливом процесу лідерства й набуттям відповідного досвіду, тож їх потрібно розглядати в динаміці та у зв'язку із соціальним контекстом; оскільки лідерські якості розглядаються з позиції самореалізації особи в ролі лідера в певному соціальному середовищі, або ж в певній професійній сфері, на диференціацію переліків домінантних лідерських якостей значною мірою впливає специфіка діяльності, через призму якої вони досліджуються.

Отже, за результатами наукового пошуку пропонуємо розглядати лідерські якості як порівняно стійку і водночас динамічну синергетичну сукупність інтелектуальних, психологічних та соціальних якостей особистості, необхідних для визнання за особою в суспільній групі позиції лідера та забезпечення ефективного лідерства. Перспективними напрямками подальших наукових розвідок вбачаємо дослідження лідерських якостей, актуалізованих активізацією цифрового простору взаємодії.

Список використаних джерел

1. Алфімов Д. Теорія і методика виховання лідерських якостей особистості у сучасній загальноосвітній школі : дис. ... д. пед. н. : 13.00.07. Луганськ, 2012. 496 с.
2. Головешко Б. Педагогічні умови формування лідерських якостей у майбутніх фахівців з адміністративного менеджменту у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. н. : 13.00.04. Вінниця, 2017. 294 с.
3. Гриньова М. Здатність до інтелектуального лідерства як характеристика успішної особистості. *Сучасні тенденції розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції* : тези доп. та стат. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 30 берез. 2022 р. Вінниця : Вінницький кооперативний інститут, 2022. С. 91–92.
4. Олесюк О. Лідерські риси та якості як складові структури особистості лідера. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. № 4. С. 372–380.
5. Пільганчук А., Кузьменко В. Розвиток лідерських якостей у майбутніх психологів. *Гуманітар. вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький Державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»* : зб. наук. пр. 2012. Вип. 25. С. 412–415.
6. Словник. *Портал української мови та культури* : веб-сайт. URL: <https://slovyk.ua/index.php> (дата звернення: 1.04.2024).
7. Ягоднікова В. Теорія та методика виховання лідерів : навчальний посібник. Одеса : ВМВ, 2010. 232 с.

Науковий керівник: **Ягоднікова Вікторія Вікторівна**, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Mariia Hrynova,

PhD Postgraduate,

Head of International Cooperation and Innovation Transfer Department

Odessa Regional Academy of In-Service Education,

Odesa, Ukraine

THE CONCEPT OF «LEADERSHIP QUALITIES» IN THE MODERN DISCOURSE OF LEADEROLOGY

Key words: leader, leadership, leaderology, leadership qualities, personality, leadership education.